

Богъ въ поезията на П. Славейковъ

„Химни за смъртта на свръхчовѣка“

За Славейковото идейно море още не се е родилъ смѣлъ водоплазъ. Най-дълбокомисленитѣ му работи, пълни съ жива мѣдростъ, оставатъ и до днесъ съвсемъ чужди на масата читатели, които го обичатъ и ценятъ. Нѣщо повече — и специалистѣ ги знаятъ само по заглавия. Наистина, не липсватъ опити, и не сж малко, да се изясни идейното съдържание на Славейковото творчество, но тѣзи опити носятъ общъ характеръ или сж твърде откъслечни и случайни. Азъ сжщо гледамъ на предстоящата си работа като на опитъ, който поне отчасти ще запълни една празнина. Защото, ако бѣ притежание на нѣмската литература, напримѣръ, „Химни за смъртта на свръхчовѣка“ би предизвикали досега десетки специални студии.

Ще се погрижа само да изясня Славейковата философска мислъ, безъ да се спирамъ на формата, защото: форма и съдържание тука не само че сж доведени до пълно единение, но нѣщо повече — достигатъ свършена тѣждественостъ.

За изходна точка ми послужи, особено съ терминологията си, сбитата бележка на Боянъ Магътъ „Религиозния мирогледъ на Пенчо Славейковъ, отразенъ въ Химни за смъртта на Свръхчовѣка“, печатана въ паметния брой на „Литературенъ гласъ“ за 20-годишнината отъ смъртта на Славейкова. Разговоритѣ ми по-късно съ Боянъ Магътъ на тази тема, запазенитѣ спомени отъ времето, когато Славейковъ създаваше „Химнитѣ“ си, и задълбоченото ми вникване въ текста, струва ми се, ме доведоха твърде близко до най-дълбоката и най-съкровената Славейкова замисль — опредѣляща неговото отношение къмъ сжщината на битието — къмъ Бога — намѣрила въ това негово дѣло пълненъ изразъ. Увѣрена въ своята обективностъ, като се документирамъ навсѣкжде съ текста, азъ се решавамъ да сподѣля мислитѣ си съ читателитѣ на „Философски прегледъ“, изпълнявайки откошелна молба на г. проф. Д. Михалчевъ.

Първото хрумване и вдъхновение за „Химнитѣ“ Славейковъ имѣ при погребението на моя братъ, младия талантливъ лѣкарь д-ръ Ангеловъ. Външенъ поводъ само, за да се даде поетически изразъ на единъ идеенъ свѣтъ, колкото самороденъ, толкова и претегленъ на везнитѣ на чуждия опитъ. Затова